

ז' בסיון תשע"ז, 1.6.2017

גיליון מס' 561

פרשת נשא

שתי פנים לנושיאת פנים

מאת עמית שדה, בית רימון

אחד הטקסים ה"מאגיים" הבודדים הנוהגים עד היום הוא ברכת הכהנים:

וַיְדַבֵּר ה', אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר. דַּבֵּר אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-בָּנָיו לֵאמֹר, כֹּה תְבָרְכוּ אֶת-יִשְׂרָאֵל: אָמֹר, לָהֶם. בְּרַכֶּךָ ה', וַיִּשְׁמְרֶךָ. יֵאָר ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ, וַיַּחַנְנֶךָ. יֵשָׂא ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ, וַיִּשֶׂם לְךָ שְׁלוֹם. וְשָׂמוּ אֶת-שְׁמִי, עַל-בָּנֵי יִשְׂרָאֵל; וְאָנֹכִי, אֲבָרְכֶם (ו, כד-כז).

בפסוקים קצרים אלו מצטווים הכהנים לברך את בני ישראל כדי שתשרה עליהם הברכה הא-להית. על כך מופיע בגמרא:

דרש רב עזריא זמנין אמר לה משמיה דר' אמי זמנין אמר לה משמיה דר' אסי.

אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה: רבש"ע כתוב בתורתך 'אשר לא ישא פנים ולא יקח שוחד' והלא אתה נושא פנים לישראל דכתיב ישא ה' פניו אליך?

אמר להם: וכי לא ישא פנים לישראל? שכתבתי להם בתורה 'ואכלת ושבעת וברכת את ה' א-להיך' והם מדקדקים על עצמם עד כזית ועד כביצה.

אכן השאלה חמורה. שהרי טוענים אנו להיות העם הנבחר, ומה זכות היא לנו, ובמה פשעו העמים האחרים שלא זכו לכך?

יש המשערים כי קושיא זו אינה רק שאלה פרשנית פנים-ישראלית, אלא היא חלק ממשא ומתן אידיאולוגי שהתקיים, בעיקר בארץ ישראל, בין יהודים לשאינם יהודים. ודווקא אפשרות זו אומרת דרשני, שהרי כשמעיינים בקושיא נראה שהיא בטלה מעיקרה. שהרי כאן כתיב: 'אשר לא ישא פנים לאיש', ואילו אצלנו: 'ישא ה' פניו אליך ויחונך'.

קל להבחין בהבדל אם שואלים מיהם בעלי ה"פנים" בפסוק. בראשון ה' נושא (או נושא) את פניו של אדם אחד על פני אדם אחר. ואילו בפסוק השני ה' נושא את פניו של כלפי עם ישראל כדי לברכו. ואם כן הסתלקה לה הקושיא מעצמה!

אמנם הדרשן, לא רק שאינו משתמש בתירוץ זה, אלא הוא מאמץ את הקושיא בשתי ידיים. לא רק שאינו מתאמץ לטשטש את החריגה מן ההוגנות שמוצגת בהנחת המוצא של הקושיא, אלא מחריף אותה עוד יותר.

אכן מציאות הבחירה של הקב"ה בעם ישראל אינה "הוגנת". והסיבה, המפתיעה למדי לכך, היא שהקב"ה לא יכול לעמוד בפני חינום של ישראל.

לפי שהוא ציווה בתורתו לברך ברכת המזון רק על שיעור שביעה – שהוא בדרך כלל אכילת שתיים או שלוש ביצים ואילו יהודים מדקדקים בהלכה ומברכים ברכת המזון אף על כזית או כביצה.

מתחת לפני השטח הגמרא רומזת כאן לדרמת החיים היהודית. הקב"ה הבטיח לעם ישראל גדולות ונצורות אם יקיימו את התורה. ותחת זאת יהודים מוצאים את עצמם במצבים קשים מנשוא במהלך הגלות האיומה, ויום יום הם מברכים ברכת המזון על כזית וכביצה, ומדלגים על המילה "ושבעת" שמוזכרת בפסוק.

אולם יש כאן יותר מכך. הגמרא בתשובתה מסיטה אותנו מכיוון המחשבה המסודר והרציונלי. שאלת ההוגנות נשאלת במגרש מסויים שהדרשן מסרב להיכנס אליו. תחת זאת הוא מצביע כיוון אחר ומזכיר לנו שאהבה עשויה לקלקל את השורה. אהבת עם ישראל לבורא מייצרת מעגלים של אור. מעגלים של חן ושל חסד ושל אהבה. אהבה שאין בה היגיון, אהבה שמקלקלת את השורה. אהבה שלוקחת אותנו למקום שהשאלות הישנות פחות רלוונטיות מפאת ישנותן, ובגלל שהמציאות כולה מתענגת במקום חדש.

והקסם הזה לא פג. היכולת הזאת קיימת גם היום. המקום בו אנו מרבים תורה אהבה ומצוות, הוא גם המקום בו גלים של אהבה מעוררים את המציאות למעלה ומסיטים בעדינות את המציאות שלנו למחוזות אחרים. מחוזות של אהבה ושל פליאה, של קסם ושל גאולה.

עמית שדה. חבר קיבוץ בית רימון. מורה למתמטיקה בתיכון ומרצה ליהדות במסגרות שונות

דף פרשת שבוע של הקיבוץ הדתי מופיע באתר הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il
כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il
ולרשום subscribe בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בשורת הנושא.
תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il